

GRUNDLÆGGELSEN AF DET MODERNE KINA

Med Deng Xiaoping (1904-1997) ved magten fra 1978 indledte den moderate linje i kommunistpartiet en genopbygning af landet, der sigtede på, at det private initiativ igen skulle spille en rolle. Men selv om kulturrevolutionens vanvid var fortid, ophørte statens kontrol med befolkningen ikke under Deng Xiaoping.

Siden grundlæggelsen i 1949 havde kommunistpartiet organiseret Kina, så det var muligt for partiet at have kontrol over befolkningen i hver lille afkrog af det enorme land.

Partiet havde øjne overalt, og alle kinesere blev registreret i en *Danwei*, der kan oversættes til "det nære samfund", dvs. på arbejdspladsen og i boligområdet, hvor man boede. *Danwei*'en blandede sig i alt – skulle man for eksempel have et barn, gik man til det lokale gadekontor for at blive registreret og få tilladelse. *Danwei*'en skulle rapportere opad i systemet om alt, der fandt sted, og på den måde kontrollerede kommunistpartiet alle samfundets celler. Men kontrollen betød også omsorg for den enkelte, der blev forsørget af staten gennem livet.

Forholdet mellem den enkelte borger og staten er blevet kaldt "Risskålen af jern" og var gældende frem til begyndelsen af 1990'erne, hvor staten besluttede at stoppe forsørgerpligten som et led i de økonomiske reformer.

Økonomiske reformer

Deng Xiaoping ønskede at modernisere Kina, og han tog kraftigt afstand fra Maos revolutionære linje, der gik ud på, at så snart befolkningen forstod revolutionens ideologi, ville "massernes frigjorte energi" få produktionen til at stige automatisk. Godt nok var produktionen steget under Mao, men uddannelsessystemet havde lidt alvorligt under kulturrevolutionen, fordi man havde lukket universiteterne, så forskning og teknologisk udvikling havde ligget stille i mere end ti år, og befolkningen var splittet.

For Deng Xiaoping gjaldt det om at samle landet og lægge en langsigtet økonomisk strategi for, hvordan Kina skulle moderniseres. Dengs strategi tog udgangspunkt i landbruget, men også industrien skulle moderniseres gennem uddannelse af kinesiske eksperter, og så skulle Kina importere avanceret udenlandsk teknologi. Som en væsentlig del af strategien skulle staten give befolkningen et incitament til at yde noget ekstra, og derfor skulle det være muligt at få økonomisk bonus og mere i løn, hvis man gjorde det godt. Det var nye tider, og nu var det bedre at være ekspert end rød.

I 1978 igangsatte Deng Xiaoping de første økonomiske reformer, der kom til at forandre folkerepublikken og grundlægge det moderne Kina.

De kinesiske bønder fik nu mulighed for at leje jorden af folkekommunen, og efter at de havde solgt en del af produktionen til staten, kunne de

▲ Deng Xiaoping (1904-1997).

disponere over resten og sælge det på det frie marked. Det resulterede i en markant højere landbrugsproduktion, og Kina blev nu selvforsynende, hvilket var en tilsigtet virkning i reformprocessen. Det frigav nemlig valuta, der i stedet kunne bruges på import af udenlandsk teknologi, der skulle være med til at modernisere den kinesiske industri.

Også inden for industrien begyndte man på reformer, der langsomt skulle ændre den stive, statsstyrede struktur til en mere markedsorienteret, hvor virksomhederne producerede efter forbrugernes behov og på markedsvilkår, dvs. at de ikke som i statsvirksomhederne kunne køre med underskud, blandt andet fordi der var overskydende arbejdskraft.

Reformerne førte til en generel indkomststigning blandt de kinesiske forbrugere, der direkte afspejlede sig i, at priserne på det private marked steg i takt med efterspørgslen.

Økonomiske frizoner

Som en del af Deng Xiaopings økonomiske reformprogram oprettede staten i 1980 en række økonomiske frizoner på den kinesiske østkyst i området omkring Hongkong. Det var i det område, hvor europæerne i 1500-tallet etablerede sig og begyndte handel med Kina, og hvor man efter opiumskrigen ydmygende havde set til, at de europæiske stormagter havde taget kontrollen med Kina i slutningen af 1800-tallet (se *Vores verdenshistorie 2*).

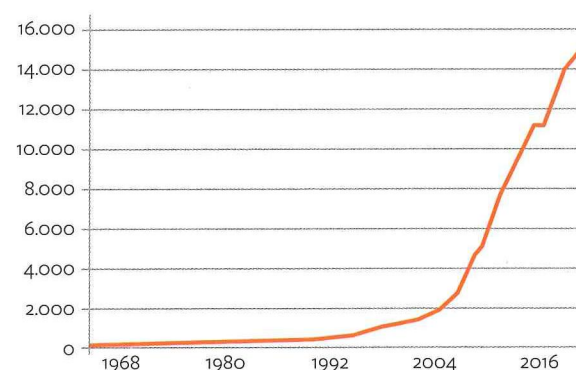
Kyststrækningen fra Shanghai til Hongkong har altid været Kinas økonomiske center, og i 1980'erne var det her, at Kina igen åbnede sig mod omverdenen. I de økonomiske zoner kunne kinesiske investorer gå sammen med udenlandske virksomheder i såkaldte joint-ventures. I begyndelsen kunne den udenlandske virksomhed eje højst 49 procent, men i 1987 blev der givet tilladelse til etablering af udenlandske virksomheder uden kinesisk deltagelse.

Tanken bag de økonomiske frizoner var at gøre Kina attraktivt for udenlandske virksomheder, der kunne tilføre udenlandsk kapital til Kina, men også virke som inspiration for de nationale kinesiske virksomheder. For at

tiltrække udenlandske investeringer blev de økonomiske zoner gjort attraktive med favorable muligheder for at trække økonomisk overskud ud af landet, lempelig selskabsskat og gode forhold for de udenlandske virksomheder i det hele taget.

De økonomiske reformer kom også til at betyde, at kinesere selv fik mulighed for at etablere private handels- og håndværksvirksomheder. Det medførte en stigning i antallet af små private virksomheder, der tilfredsstillede den kinesiske forbrugers efterspørgsel på det private marked.

Kinas BNP i millioner dollars

<https://tradingeconomics.com/china/gdp>

